

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

અમદાવાદ ખાતે ગુજરાત ઉચ્ચ ન્યાયાલયમાં

મંજૂરી અને સહી માટે:

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી કે.જે.ઠાકર

=====

૧	શું સ્થાનિક અખબારોના રીપોર્ટર્સને ચુકાદો જોવાની મંજૂરી છે?
૨	રીપોર્ટરને મોકલવામાં આવે કે નહીં?
૩	શું ન્યાયમૂર્તિઓ ચુકાદાની આખરી નકલ જોવા માંગે છે?
૪	શું આ કેસમાં ભારતીય બંધારણ અથવા તે હેઠળ કરવામાં આવેલા કોઈ

	હુકમના અર્થઘટન અંગે કાયદાનો કોઈ નોંધપાત્ર પ્રશ્ન સમાયેલ છે?
પ	શું સિવિલ જજને પરિપત્રિત કરવામાં આવે કે કેમ?

=====

ગુજરાત રાજ્ય....અપીલકર્તા(ઓ)

વિરુદ્ધ

કાલિદાસ એ. પંચાલ....સામાવાળા(ઓ)/સામાવાળા(ઓ)

=====

ઉપસ્થિતિ:

અપીલકર્તા(ઓ) નં. ૧ તરફે કુ. મોનાલી ભટ્ટ, એ.પી.પી.

સામાવાળા(ઓ)/સામાવાળા(ઓ) નં. ૧ તરફે રૂલ બજાવેલ

=====

કોરમ: માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી કે.જે. ઠાકર

તારીખ : ૦૨/૦૨/૨૦૧૫

મૌખિક ચુકાદો

૧. બજવણી થઈ હોવા છતાં, સામાવાળા-આરોપી વતી કોઈ હાજર રહેલ નથી.
૨. આ અપીલ દ્વારા, અપીલકર્તા-રાજ્યએ વિદ્વાન એડિશનલ સેશન્સ ન્યાયાધીશ, પાલનપુર દ્વારા સેશન્સ કેસ નં. ૨૧/૧૯૯૧ માં તારીખ ૦૫.૦૩.૧૯૯૩ ના રોજ આપવામાં આવેલ ચુકાદા અને હુકમને પડકાર્યો છે, જેના દ્વારા વિદ્વાન ટ્રાયલ જજે અહીંના મૂળ આરોપી-સામાવાળાને કથિત ગુનાઓના આરોપોમાંથી નિર્દોષ છોડી મૂક્યા છે.
૩. ફરિયાદ પક્ષના કેસની ટૂંકી હકીકત એવી છે કે ફરિયાદી-અમૃતલાલ શંકરલાલ પંચાલ દ્વારા પાલનપુર તાલુકા પોલીસ મથકે આઈ-સી.આર.નં.૧૫૫/૧૯૯૦ થી એક ફરિયાદ નોંધાવવામાં આવી હતી, જેમાં ફરિયાદી-અમૃતલાલ શંકરલાલ પંચાલ ગલવાડા ખાતે રહે છે અને તેમની બહેન-હસાબેન (મૃતક)ના લગ્ન આરોપી સાથે પંદર વર્ષ પહેલાં થયા હતા અને તે લગ્નજીવનથી, આરોપી અને મૃતકને એક પુત્ર વિનોદ અને ત્રણ પુત્રીઓ હતા. ફરિયાદ પક્ષનો વધુમાં કેસ એવો છે કે તેમના પુત્ર-વિનોદના જન્મ પછી,

તેણીના સસરા, સાસુ અને તેણીના પતિ તેણીને અવારનવાર મારઝૂડ કરતા હતા અને તેણીને માનસિક અને શારીરિક ત્રાસ પણ આપતા હતા. તે ત્રાસના કારણે, મૃતકે ઝેરનું સેવન કરીને આત્મહત્યા કરી હતી.

જ. તપાસ પૂર્ણ થયા બાદ, વિદ્વાન મેજિસ્ટ્રેટ અદાલત સમક્ષ ચાર્જશીટ દાખલ કરવામાં આવ્યું હતું. આ કેસ ફક્ત સત્ર અદાલત દ્વારા જ ચલાવવાપાત્ર હોવાથી, વિદ્વાન મેજિસ્ટ્રેટ અદાલતે ફોજદારી કાર્યરીતિ સંહિતા, ૧૯૭૩ (ટૂંકમાં "સી.આર.પી.સી.") ની કલમ ૨૦૯ હેઠળ ઉક્ત કેસને પાલનપુરના અધિક સત્ર ન્યાયાધીશની અદાલતમાં કમિટ કર્યો હતો, જેને ત્યારબાદ સેશન્સ કેસ નં. ૨૧/૧૯૯૧ તરીકે નોંધવામાં આવ્યો હતો. સામાવાળા-આરોપીએ ગુનો કબૂલ ન કર્યો હોવાથી અને કેસ ચલાવવાની માંગણી કરી હોવાથી, તેના પર કથિત ગુનાઓ માટે કેસ ચલાવવામાં આવ્યો હતો.

પ. ઇન્સાફી કાર્યવાહી સમયે, મૂળ આરોપીઓ વિરુદ્ધ મૂકવામાં આવેલા આરોપો સાબિત કરવા માટે, ફરિયાદ પક્ષે ૯ સાક્ષીઓને તપાસ્યા હતા તેમજ ફરિયાદ પક્ષે ૧૧ દસ્તાવેજી પુરાવાઓ પણ રજૂ કર્યા હતા.

ડ. ઇન્સાફી કાર્યવાહીના અંતે અને ફોજદારી કાર્યરીતિ સંહિતાની કલમ ૩૧૩ હેઠળ આરોપીનું નિવેદન નોંધ્યા બાદ તથા ફરિયાદ પક્ષ અને બચાવ પક્ષની દલીલો સાંભળ્યા બાદ, વિદ્વાન એડિશનલ સેશન્સ ન્યાયાધીશ, પાલનપુરે આરોપીને તેની સામે મૂકવામાં આવેલા તમામ આરોપોમાંથી નિર્દોષ છોડી મૂક્યા

હતા. ઇન્સાફી કાર્યવાહી પૂર્ણ થતાં, સત્ર અદાલતે સામાવાળા-આરોપીને નિર્દોષ છોડી મૂકતો ચુકાદો અને હુકમ પસાર કર્યો હતો.

૭. વિદ્વાન સત્ર અદાલત દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલ ઉપરોક્ત ચુકાદા અને હુકમથી વ્યથિત અને અસંતુષ્ટ થઈને, અપીલકર્તા-રાજ્યએ હાલની ક્રિમિનલ અપીલ દાખલ કરી છે.

૮. વિદ્વાન એ.પી.પી.એ ભારપૂર્વક રજૂઆત કરી કે મરણ જનારને આરોપીના હાથે ત્રાસ આપવામાં આવ્યો હતો અને તેથી, આરોપીને કથિત ગુનાઓ માટે દોષિત ઠેરવવા જોઈતા હતા. તેમણે વધુમાં રજૂઆત કરી કે વિદ્વાન નીચલી અદાલતના ન્યાયાધીશે સાક્ષી નં. ૫ ઈશ્વરભાઈ કાનજીભાઈ પંચાલ, પ્રદર્શન: ૧૭ અને સાક્ષી નં. ૪ ખેમચંદભાઈ મગનભાઈ પંચાલ, પ્રદર્શન: ૧૬ ના પુરાવાને ધ્યાનમાં લીધો નથી, જેઓ સ્વતંત્ર સાક્ષીઓ છે અને તેઓએ મરણ જનાર અને આરોપી વચ્ચેના વિવાદનું સમાધાન કરાવવાનો પ્રયાસ કર્યો હતો. તેમણે વધુમાં રજૂઆત કરી કે રેકર્ડ પરના પુરાવાને જોતાં, એમ કહી શકાય કે વિદ્વાન નીચલી અદાલતના ન્યાયાધીશે આરોપીને નિર્દોષ છોડી મૂકવામાં ભૂલ કરી છે. તેથી, વિદ્વાન એ.પી.પી.એ વિનંતી કરી કે હાલની અપીલ મંજૂર થવાને પાત્ર છે અને વિદ્વાન નીચલી અદાલત દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલ આક્ષેપિત ચુકાદો અને હુકમ રદ કરવાને પાત્ર છે.

૯. મેં અપીલકર્તા-રાજ્ય તરફે વિદ્વાન એ.પી.પી.ને સાંભળ્યા છે અને તેમની મદદથી રેકર્ડ પરની સામગ્રીનો અભ્યાસ કર્યો છે.

૧૦. વિદ્વાન નીચલી અદાલતના ન્યાયાધીશે, પુરાવાની, અને વિશેષરૂપે એફ.એસ.એલ. અહેવાલની મૂલવણી પરથી, આરોપીને નિર્દોષ છોડી મૂક્યો છે અને આરોપીને શંકાનો લાભ આપવામાં આવ્યો છે. વિદ્વાન નીચલી અદાલત દ્વારા પસાર કરાયેલા આક્ષેપિત ચુકાદા અને હુકમના અવલોકન પરથી, એવું ફલિત થાય છે કે આરોપીના વિદ્વાન વકીલે આરોપીના કેસના સમર્થનમાં દેવીલાલ અને અન્ય વિ. રાજસ્થાન રાજ્ય (એ.આઈ.આર. ૧૯૭૧ એસ.સી. ૧૪૪૪) પર આધાર રાખ્યો હતો. ઉક્ત ચુકાદામાં પ્રસ્થાપિત કરેલા સિદ્ધાંતને ધ્યાનમાં લેતા, હાલની અપીલ રદ થવાને પાત્ર છે.

૧૧. ઉપરોક્તને ધ્યાનમાં લેતા, મારે આ કેસની હકીકતોની મૂલવણી, નિર્દોષ છૂટકારાની અપીલો માટે માર્ગદર્શક સિદ્ધાંતો પ્રસ્થાપિત કરતા માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતના ચુકાદાઓની કસોટી પર કરવાની રહે છે.

૧૨. નીચલી અદાલત દ્વારા પસાર કરાયેલા નિર્દોષ છૂટકારાના હુકમ વિરુદ્ધ આ અદાલત દ્વારા અપીલની સુનાવણીને સંચાલિત અને નિયંત્રિત કરતા સિદ્ધાંતો, સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા શ્રેણીબદ્ધ નિર્ણયોમાં ખૂબ જ સંક્ષિપ્તમાં સમજાવવામાં આવ્યા છે. એમ.એસ. નારાયણ મેનન @ મણિ વિ. સ્ટેટ ઓફ કેરળ અને અન્ય (૨૦૦૬) ૬ એસ.સી.સી. ૩૯ ના કેસમાં, સર્વોચ્ચ અદાલતે નિર્દોષ છૂટકારાના હુકમ સામેની અપીલમાં વડી અદાલતની સત્તાઓનું વર્ણન કર્યું છે. આ નિર્ણયના ફકરા-૫૪ માં, સર્વોચ્ચ અદાલતે નીચે મુજબ અવલોકન કર્યું છે;

૫૪. કોઈ પણ સંજોગોમાં, જ્યારે હાઈકોર્ટે નિર્દોષ છુટકારા સામેની અપીલ તરીકે ગણીને અપીલ દાખલ કરી, ત્યારે તે હકીકતમાં પુનરીક્ષણ અધિકારક્ષેત્રનો ઉપયોગ કરી રહી હતી. નિર્દોષ છુટકારાના ચુકાદા વિરુદ્ધ અપીલીય સત્તાનો ઉપયોગ કરતી વખતે પણ, હાઈકોર્ટે કાયદાના તે સુસ્થાપિત સિદ્ધાંતો ધ્યાનમાં રાખવા જોઈતા હતા કે જ્યાં બે મંતવ્યો શક્ય હોય, ત્યાં અપીલ અદાલતે નીચલી અદાલત દ્વારા નોંધવામાં આવેલા નિર્દોષ છુટકારાના તારણમાં દખલગીરી કરવી જોઈએ નહીં.

૧૩. વધુમાં, ચંદ્રપ્પા વિ. સ્ટેટ ઓફ કર્ણાટક, (૨૦૦૭) ૪ એસ.સી.સી. ૪૧૫ માં નોંધાયેલ કેસમાં, સર્વોચ્ચ અદાલતે નીચે મુજબના સિદ્ધાંતો ઠરાવ્યા છે;

૪૨. ઉપરોક્ત નિર્ણયો પરથી, અમારા સુવિચારિત મત મુજબ, નિર્દોષ છુટકારાના હુકમ વિરુદ્ધની અપીલ પર કાર્યવાહી કરતી વખતે અપીલ અદાલતની સત્તાઓ અંગે નીચે મુજબના સામાન્ય સિદ્ધાંતો ફલિત થાય છે;

[૧] જે પુરાવાના આધારે નિર્દોષ છુટકારાનો હુકમ કરવામાં આવ્યો હોય, તે પુરાવાની સમીક્ષા કરવાની, પુનઃ મૂલવણી કરવાની અને પુનર્વિચારણા કરવાની સંપૂર્ણ સત્તા અપીલ અદાલતને છે.

[૨] ફોજદારી કાર્યરીતિ સંહિતા, ૧૯૭૩ આવી સત્તાના પ્રયોગ પર કોઈ મર્યાદા, પ્રતિબંધ કે શરત લાદતી નથી અને અપીલ અદાલત તેની સમક્ષના પુરાવાના

આધારે, હકીકતના અને કાયદાના બંને પ્રશ્નો પર, પોતાના તારણ પર પહોંચી શકે છે.

[૩] વિવિધ શબ્દપ્રયોગો, જેવા કે, “સબળ અને પ્રબળ કારણો”, “યોગ્ય અને પર્યાપ્ત આધારો”, “ખૂબ જ મજબૂત સંજોગો”, “તર્કવિરુદ્ધ તારણો”, “દેખીતી ભૂલો”, વગેરેનો આશય નિર્દોષ છૂટકારા સામેની અપીલમાં અપીલ અદાલતની વ્યાપક સત્તાઓ પર કાપ મૂકવાનો નથી. આવા શબ્દપ્રયોગો અદાલતની પુરાવાની મૂલવણી કરવાની અને પોતાના તારણ પર આવવાની સત્તા પર કાપ મૂકવા કરતાં, નિર્દોષ છૂટકારામાં દખલગીરી કરવા અંગે અપીલ અદાલતની અનિરુદ્ધ પર ભાર મૂકવા માટેના “ભાષાના અલંકાર” સ્વરૂપે વધુ છે.

[૪] જોકે, અપીલ અદાલતે એ ધ્યાનમાં રાખવું જોઈએ કે નિર્દોષ છૂટકારાના કિસ્સામાં આરોપીની તરફેણમાં બેવડી પૂર્વધારણા હોય છે. પ્રથમ તો, ફોજદારી કાયદાશાસ્ત્રના મૂળભૂત સિદ્ધાંત હેઠળ તેને નિર્દોષતાની પૂર્વધારણા ઉપલબ્ધ છે કે જ્યાં સુધી કોઈ સક્ષમ અદાલત દ્વારા દોષિત સાબિત કરવામાં ન આવે ત્યાં સુધી દરેક વ્યક્તિને નિર્દોષ માનવામાં આવશે. બીજું, આરોપીએ પોતાનો નિર્દોષ છૂટકારો મેળવ્યો હોવાથી, તેની નિર્દોષતાની પૂર્વધારણા નીચલી અદાલત દ્વારા વધુ બળવત્તર, પુનઃપ્રસ્થાપિત અને મજબૂત બને છે.

[૫] જો રેકર્ડ પરના પુરાવાના આધારે બે વાજબી તારણો શક્ય હોય, તો અપીલ અદાલતે નીચલી અદાલત દ્વારા નોંધવામાં આવેલા નિર્દોષ છૂટકારાના તારણમાં હસ્તક્ષેપ કરવો જોઈએ નહીં. ”

૧૪. આમ, તે એક સ્થાપિત સિદ્ધાંત છે કે અપીલ સત્તાનો ઉપયોગ કરતી વખતે, રેકર્ડ પરના પુરાવાના આધારે ભલે બે વ્યાજબી તારણો શક્ય હોય, તો પણ અપીલ અદાલતે નીચલી અદાલત દ્વારા નોંધવામાં આવેલા નિર્દોષ છૂટકારાના તારણમાં ખલેલ પહોંચાડવી જોઈએ નહીં.

૧૫. (૨૦૦૭) ૩ એસ.સી.સી. ૭૫ માં નોંધાયેલ સ્ટેટ ઓફ ગોવા વિ. સંજય ઠક્કરન અને અન્યના કેસમાં પણ, સર્વોચ્ચ અદાલતે આવા કિસ્સાઓમાં વડી અદાલતની સત્તાઓનો પુનરોચ્ચાર કર્યો છે. ઉક્ત નિર્ણયના ફક્ત-૧૬ માં, અદાલતે નીચે મુજબ અવલોકન કર્યું છે;

૧૬. ઉપરોક્ત નિર્ણયો પરથી સ્પષ્ટ થાય છે કે, નિર્દોષ છૂટકારાના હુકમ વિરુદ્ધની અપીલમાં સત્તાનો ઉપયોગ કરતી વખતે, અપીલ અદાલત સામાન્ય રીતે નિર્દોષ છૂટકારાના હુકમમાં દખલગીરી કરશે નહીં, સિવાય કે નીચલી અદાલતનો અભિગમ કોઈ સ્પષ્ટ ગેરકાયદેસરતાથી દૂષિત હોય અને તેના દ્વારા કાઢવામાં આવેલ તારણ પર કોઈ પણ સામાન્ય સમજ ધરાવતી વ્યક્તિ પહોંચી શકે તેમ ન હોય, અને તેથી, તે નિર્ણયને તર્કવિરુદ્ધ ગણવામાં આવે. માત્ર બે મંતવ્યો શક્ય છે તે કારણસર, અપીલ અદાલત એવું મંતવ્ય અપનાવશે નહીં જે નીચલી અદાલત દ્વારા આપવામાં આવેલા ચુકાદાને ઉલટાવી દે. જોકે, અપીલ અદાલતને પુરાવાની સમીક્ષા કરવાની સત્તા છે, જો તેનું એવું મંતવ્ય હોય કે નીચલી અદાલત દ્વારા કાઢવામાં આવેલ તારણ તર્કવિરુદ્ધ છે અને અદાલતે કાયદાની સ્પષ્ટ ભૂલ કરી છે અને રેકર્ડ પરના મહત્વના પુરાવાની અવગણના

કરી છે. આવા સંજોગોમાં, અપીલ અદાલતની ફરજ બને છે કે તે રેકર્ડ પર મૂકવામાં આવેલી સામગ્રીના આધારે ન્યાયપૂર્ણ નિર્ણય પર પહોંચવા માટે પુરાવાની પુનઃ મૂલવણી કરે, જેથી એ શોધી શકાય કે કોઈ આરોપી તેના પર લગાવવામાં આવેલા આરોપવાળા ગુનાની આચરણી સાથે સંકળાયેલો છે કે કેમ.

૧૬. સ્ટેટ ઓફ ઉત્તર પ્રદેશ વિ. ના કેસોમાં સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા આવો જ સિદ્ધાંત પ્રતિપાદિત કરવામાં આવ્યો છે.

રામ વીર સિંહ અને અન્ય (૨૦૦૭ એ.આઈ.આર. એસ.સી.ડબલ્યુ. ૫૫૫૩) અને ગિરજા પ્રસાદ (મૃતક) દ્વારા કાયદેસરના વારસદારો વિ. સ્ટેટ ઓફ

એમ.પી. (૨૦૦૭ એ.આઈ.આર. એસ.સી.ડબલ્યુ. ૫૫૮૯). આમ, નિર્દોષ છૂટકારાના હુકમ વિરુદ્ધ આ અદાલત જે સત્તાઓનો ઉપયોગ કરી શકે છે, તે સુસ્થાપિત છે.

૧૭. લુના રામ વિ. ભૂપત સિંહ અને અન્ય ((૨૦૦૯) એસસીસી ૭૪૯) ના કેસમાં, સર્વોચ્ચ અદાલતે ફકરા-૧૦ અને ૧૧ માં નીચે મુજબ ઠરાવ્યું છે;

૧૦. હાઈકોર્ટે નોંધ્યું છે કે ફરિયાદ પક્ષનું કથન સ્પષ્ટપણે વિશ્વાસપાત્ર ન હતું. કહેવાતા કેટલાક નજરે જોનાર સાક્ષીઓએ જણાવ્યું હતું કે આરોપી દ્વારા મૃતકની ઘૂંટી મચકોડી દેવાને કારણે તેનું મૃત્યુ થયું હતું. અન્ય સાક્ષીઓએ કહ્યું કે તેનું ગળું દબાવવામાં આવ્યું હતું. ફરિયાદ પક્ષનો કેસ એવો હતો કે ઈજાગ્રસ્ત સાક્ષીઓને બસમાંથી બહાર ફેંકી દેવામાં આવ્યા હતા. જે તબીબે શવપરીક્ષણ

કર્ચું હતું અને સાક્ષીઓની તપાસ કરી હતી, તેમણે સ્પષ્ટપણે જણાવ્યું હતું કે ચાલુ બસમાંથી કોઈ વ્યક્તિને બહાર ફેંકી દેવામાં આવે તે શક્ય નથી.

૧૧. નિર્દોષ છૂટકારાના ચુકાદા વિરુદ્ધની અપીલના માપદંડોને ધ્યાનમાં લેતા, અમે આ અપીલમાં હસ્તક્ષેપ કરવા વલણ ધરાવતા નથી. વડી અદાલતનો અભિપ્રાય તર્કવિરુદ્ધ ગણી શકાય નહીં અને તે પુરાવા પરનો એક સંભવિત અભિપ્રાય છે.”

૧૮. મુકૈયા અને અન્ય વિ. રાજ્ય, દ્વારા ના કેસમાં સર્વોચ્ચ અદાલતના તાજેતરના એક નિર્ણયમાં પણ.

પોલીસ નિરીક્ષક, તમિલનાડુ દ્વારા (એ.આઈ.આર. ૨૦૧૩

એસસી ૩૨૧), સર્વોચ્ચ અદાલતે પેરા-૪ માં નીચે મુજબ ઠરાવ્યું છે:

૪. તે નિર્ણય છે કે નીચલી અદાલતે, ફરિયાદ પક્ષ અને બચાવ પક્ષ દ્વારા રજૂ કરાયેલા મૌખિક અને દસ્તાવેજી પુરાવાની મૂલવણી કર્યા બાદ, આરોપીઓને તેમની સામે લગાવવામાં આવેલા આરોપોના સંદર્ભમાં નિર્દોષ છોડી મૂક્યા હતા. રાજ્ય દ્વારા કરવામાં આવેલી અપીલ પર, હાઈકોર્ટે, વિવાદિત હુકમ દ્વારા, ઉક્ત નિર્ણયને ઉલટાવી દીધો અને આરોપીઓને આઈપીસીની કલમ ૩૦૨ સહવાચિત કલમ ૩૪ હેઠળ દોષિત ઠેરવ્યા અને આજીવન કેદની સજા ફટકારી. કારણ કે અપીલકર્તાઓના વકીલે ખૂબ ભારપૂર્વક જણાવ્યું છે કે હાઈકોર્ટે નિર્દોષ છૂટકારાના હુકમને દોષસિદ્ધિમાં ફેરવીને તેના અધિકારક્ષેત્રનું ઉલ્લંઘન કર્યું છે,

ચાલો આપણે નિર્દોષ છુટકારાના હુકમ વિરુદ્ધ દાખલ થયેલી અપીલમાં વડી અદાલતના વ્યાપ અને સત્તાનું વિશ્લેષણ કરીએ. આ અદાલતે અનેક નિર્ણયોમાં વારંવાર ઠરાવ્યું છે કે ફર્સ્ટ અપીલ અદાલત તરીકે વડી અદાલત, નિર્દોષ છુટકારા સામેની અપીલની સુનાવણી કરતી વખતે પણ, સમગ્ર પુરાવાની ચકાસણી કરવા અને જરૂર પડ્યે તેની પુનઃમૂલવણી કરવા માટે હકદાર હતી, અને બંધાયેલી પણ હતી, જોકે, હસ્તક્ષેપ કરવાનું પસંદ કરતી વખતે અદાલતે રેકર્ડ પરના પુરાવાના આધારે દોષની સંપૂર્ણ ખાતરી કરવી જોઈએ અને માત્ર એટલા માટે નહીં કે વડી અદાલત એક વધુ સંભવિત અથવા અલગ મત લઈ શકે છે. ઉપરોક્ત સિવાય, જ્યાં સુધી અપીલની વિચારણાના વ્યાપ અને ઊંડાણનો સવાલ છે, માત્ર એટલા માટે કે એક દોષસિદ્ધિ વિરુદ્ધ હતી અથવા બીજી નિર્દોષ છુટકારા વિરુદ્ધ હતી, અપીલની સુનાવણી કરવામાં અભિગમમાં કોઈ ભેદભાવ કે તફાવતની પરિકલ્પના કરવામાં આવી નથી. [જુઓ સ્ટેટ ઓફ રાજસ્થાન વિ.

સોહન લાલ અને અન્ય, (૨૦૦૪) ૫ એસસીસી ૫૭૩]”

૧૯. એ પણ એક સ્થાપિત કાયદાકીય સિદ્ધાંત છે કે નિર્દોષ છુટકારા સામેની અપીલોમાં, જ્યારે નીચલી અદાલત દ્વારા આપવામાં આવેલા કારણો યોગ્ય અને ઉચિત જણાય, ત્યારે અપીલ અદાલતે ચુકાદો ફરીથી લખવાની અથવા નવા કારણો આપવાની જરૂર નથી. આવો સિદ્ધાંત સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા સ્ટેટ ઓફ કલિફોર્નિયા વિ. હેમારેડી (એઆઈઆર ૧૯૮૧ એસસી ૧૪૧૭) ના કેસમાં પ્રસ્થાપિત કરવામાં આવ્યો છે, જેમાં નીચે મુજબ ઠરાવવામાં આવ્યું છે;

“...આ અદાલતે ગિરિજા નંદિની દેવી વિ. બિગેન્દ્ર નંદિની ચૌધરી (૧૯૬૭) ૧ એસસીઆર ૯૩:(એઆઈઆર ૧૯૬૭ એસસી ૧૧૨૪) માં અવલોકન કર્યું છે કે તે ...ની ફરજ નથી

અપીલ અદાલતે પુરાવાનું વર્ણન પુનરાવર્તિત કરવું અથવા નીચલી અદાલત દ્વારા આપવામાં આવેલા કારણોને ફરીથી કહેવાને બદલે, જે અદાલતના નિર્ણય સામે અપીલ કરવામાં આવી હોય તે અદાલત દ્વારા આપવામાં આવેલા કારણો સાથે સામાન્ય સહમતિની અભિવ્યક્તિ, સામાન્ય રીતે પર્યાપ્ત ગણાશે.” ૨૦. તાજેતરના એક નિર્ણયમાં, માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે શિવશરણપ્પા અને અન્ય વિ. કર્ણાટક રાજ્ય (જેટી ૨૦૧૩ (૭) એસસી ૬૬) ના કેસમાં નીચે મુજબ ઠરાવ્યું છે:

અપીલ અદાલત સમગ્ર પુરાવાની પુનઃ મૂલવણી કરવા માટે સત્તા ધરાવે છે, જોકે, અમુક અન્ય સિદ્ધાંતોનું પણ પાલન કરવાનું હોય છે અને તે ધ્યાનમાં રાખવું રહ્યું કે નિર્દોષ છૂટકારો નિર્દોષિતાની બેવડી પૂર્વધારણામાં પરિણમે છે.

૨૧. મને જણાય છે કે નીચલી અદાલતે, રેકર્ડ પરના પુરાવાને ધ્યાનમાં લેતા, આરોપીઓને યોગ્ય રીતે નિર્દોષ છોડી મૂક્યા છે. નીચલી અદાલતે અવલોકન કર્યું છે કે ફરિયાદ પક્ષ દ્વારા રજૂ કરાયેલા પુરાવામાં વિવિધ વિસંગતતાઓ છે. નીચલી અદાલતે તપાસની વિશ્વસનીયતા પર શંકા વ્યક્ત કરી છે. પુરાવા અને તપાસમાં ખામીઓ છે, જેનું નીચલી અદાલતે અવલોકન કર્યું છે. વધુમાં, આ બનાવ વર્ષ ૧૯૯૦નો છે અને મને નીચલી અદાલતનો નિર્ણય ઉલટાવવા માટે

કોઈ મજબૂત કારણ જણાતું નથી. આ સંજોગોમાં, નીચલી અદાલતે લીધેલ અભિપ્રાયમાં દખલગીરી કરવાની જરૂર નથી.

૨૨. આથી, મારો સુવિચારિત અભિપ્રાય છે કે આરોપીઓને તેમની સામે મૂકવામાં આવેલા આરોપમાંથી નિર્દોષ છોડવા બાબતે નીચલી અદાલત દ્વારા નોંધવામાં આવેલા તારણો સંપૂર્ણપણે વાજબી અને યોગ્ય છે અને ઉક્ત તારણો નોંધવામાં, તેના દ્વારા કોઈ ગેરકાયદેસરતા કે ક્ષતિ કરવામાં આવી નથી. હું નીચલી અદાલત દ્વારા આપવામાં આવેલા તર્ક અને તારણો સાથે સંપૂર્ણપણે સહમત છું. નીચલી અદાલતના ચુકાદા અને હુકમમાં કોઈ હસ્તક્ષેપને અવકાશ નથી.

૨૩. ઉપરોક્ત ચર્ચાઓને ધ્યાનમાં લેતા, હું એવા મતનો છું કે વિશ્વાન ન્યાયાધીશે વિવાદી ચુકાદો અને હુકમ પસાર કરવામાં કોઈ ક્ષતિ કરી નથી. આથી, હાલની અપીલ રદ થવાને પાત્ર છે.

૨૪. પરિણામે, અપીલ નિષ્ફળ જાય છે અને રદ કરવામાં આવે છે. નીચલી અદાલતનો તારીખ ૦૫.૦૩.૧૯૯૩ નો ચુકાદો અને હુકમ બહાલ રાખવામાં આવે છે. આરોપીના જામીન અને જામીનખત, જો કોઈ હોય તો, રદ કરવામાં આવે છે. રેકર્ડ અને કાર્યવાહી સંબંધિત નીચલી અદાલતને તાત્કાલિક પરત મોકલવા.

(કે.જે.ઠાકર, ન્યાયમૂર્તિ)

The translation of this judgment has been provided by M/s

Hyperlink E-Solutions Pvt. Ltd.

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.